

LBRIS

We know
books

EPOPEEA LUI GHILGAMES

Traducere din limba engleză după
Muss-Arnolt, William (1860-1927)

de

Brebeanu Alina Loredana

Editura MondoRo
București, 2014

Cuprins

Cuvânt înainte / 5

Tableta I / 29

Tableta II / 47

Tableta III / 57

Tableta IV / 63

Tableta V / 73

Tableta VI / 81

Tableta VII / 91

Tableta VIII / 101

Tableta IX / 109

Tableta X / 117

Tableta XI / 131

Tableta XII / 143

I

Tableta spune povestea lui Ghilgameș, regele Împrejmuitului-Uruk, cel care a fost înzestrat de zeul Anu cu cunoașterea tuturor lucrurilor și ale cărui aventuri au fost săpate în piatră. El este reazem și, în același timp, asupritor al poporului său, care se roagă zeilor să-l scape de el. Astfel, din porunca zeului Anu, Aruru îl zămislește pe Enkidu, făcându-l asemenea lui Ghilgameș, pentru ca cei doi să-și împartă timpul și cetatea Uruk să-și găsească pacea.

Enkidu trăiește și se hrănește laolaltă cu fiarele, pe care le salvează din capcanele vânătorului din sălbăticie. La sfatul tatălui său, acesta se înfățișează înaintea lui Ghilgameș, care i-o dă pe curtezana Șamhat pentru a-l ademeni pe Enkidu.

Planul reușește și, povestindu-i visele lui Ghilgameș care prevesteau prietenia ce avea să se lege între ei, curtezana îl convinge pe Enkidu să o însoțească în Uruk.

Tableta I

Pe cel care le-a văzut pe toate
Îl voi face cunoscut tuturor ținuturilor.
Voi povesti tuturor despre cel care, totodată, a trăit totul,
Și de asemenea, a cunoscut ceea ce altora a rămas în neguri.
Anu¹ i-a dăruit lui cunoașterea tuturor lucrurilor.
El a văzut Taina, a descoperit ceea ce era ascuns,
Cunoștea vremurile de dinaintea Potopului.
A pornit într-o călătorie spre depărtări,
Mergând până la epuizare,
Dar apoi a dobândit pacea.
A săpat în piatră povestea tuturor chinurilor sale
Și a ridicat zidul Împrejmuitului-Uruk,
Cel al sanctuarului sacru, Templul Eanna.

Privește acest zid care sclipește ca arama
Și cercetează zidul dinăuntru, fără egal pe lume!
Atinge piatra de hotar – datează din vremurile străvechi!
Apropie-te de Templul Eanna, locuință a zeiței Iștar²,
Cum n-a mai reușit să ridice niciun alt rege sau om!
Urcă pe zidurile Urukului
Și cutreieră-le de la un capăt la altul,
Privește-i temeliile, cercetează zidăria cu de-amănuntul.

¹ Zeul sumerian al cerului.

² Zeița asiro-babiloniană a dragostei, a războiului și a fertilității.

Structura zidăriei nu este oare ea făcută
Chiar și până în străfunduri, din cărămidă arsă ?
Și planurile ei nu au fost oare

Făcute chiar de Cei Șapte Înțelepți?

O leghe cetate, o leghe grădină de palmieri,
O leghe șes, câmpul deschis hotar al Templului lui Iștar,
Trei leghe și zidul închide câmpul larg, magnific al Urukului.
Găsește cutia tăbliței de aramă,
Deschide lăcata încuietorii ei de bronz,
Desfă legăturile încuietorii ei secrete.
Ia și citește tableta din *lapis lazuli*³
Și află felul în care Ghilgameș trecu prin toate greutățile.

Mai mare peste alți regi, cu înfățișare semeață,
El este eroul născut în Uruk,

Taurul sălbatic ce-mpunge.

El merge în față, el este conducător,
Și merge-n spate, tovarășii-ncrezându-se în el.
Sprijin puternic, protector al poporului său,
Uriaș val învolburat
Ce distruge chiar și ziduri de piatră!
Copil al lui Lugalbanda⁴,
Ghilgameș puternic până la cer;
Fiu al slăvitei vițe Rimat-Ninsun⁵;
Ghilgameș este minunat.

³ Rocă cristalizată, granulară, semitransparentă până la opacă, de culoare albastră, folosită ca piatră semiprețioasă.

⁴ Rege sumerian, al doilea rege al Urukului, despre care se spune că a domnit 1200 de ani, fiind numit „Păstor”.

⁵ Zeiță sumeriană a viselor și viței.

Până la perfecțiune.
 El este cel care
 Deschis-a trecătorile muntelui,
 Și cel ce-a săpat fântâni pe coastele lui.
 El este cel care
 A străbătut oceanul și-ntinsele mări,
 Până la răsăritul soarelui;

El este cel care neobosit a explorat
 Ținuturi ale lumii în căutarea vieții.
 El este cel care-a ajuns,
 Ajutat numai de puterea lui, pe Uta-napiștim⁶,
 Cel de pe Tărâmurii Îndepărtate,
 Cel ce-a refăcut cetățile
 pe care Potopul le distrusese,
 Pildă și învățătură
 Pentru-a-mpreuna
 omenirea!

Cine se poate compara cu el în măreție regească?
 Cine poate spune asemeni lui Ghilgames: „Sunt rege!”?

Al cui este numele „Ghilgames”,
 încă din ziua nașterii sale?
 Două părți mari din el divine sunt
 și una omenească.
 Marea Zeiță Aruru⁷
 Trupul și spiritul i-a modelat,

⁶ Uta-napiștim sau Atrahasis este, în cultura mesopotamiană, corespondentul personajului biblic Noe.

⁷ Zeiță sumeriană a pământului și a fertilității.

I-a dăruit această formă...
Cel mai frumos și chipeș
dintre oameni, cel perfect.

El cutreieră în interiorul Urukului,
Măreț s-arată, asemeni unui taur sălbatic,
cu capul ridicat deasupra.
Niciun rival nu se arată
sabia împotriva lui s-abată.
Tovarășii săi stau pregătiți, atenți la ordine,
Iar bărbații din Uruk
nerăbdători devin în ceas de seară
Ghilgameș nu lasă
niciun fiu tatălui său,
zi și noapte cu trufie s-arată.

*Următoarele rânduri sunt interpretate ca fiind retorice, rostite
poate de cetățenii asupriți din Uruk.*

„Ghilgameș stăpânul Împrejmuțului-Uruk,
Păstorul nostru este de fapt,
Îndrăzneț, distins,
atotștiutor și înțelept!
Ghilgameș nu lasă nicio fată mamei sale,
Nicio fiică de războinic,
nici chiar pe mireasă tânărului ei mire!”,
Și zeii auzeau neîncetat
plângerile lor,

Stăpânului Urukului - Anu:

Chiar zeii s-au rugat cu dor !

„Cu-adevărat, tu ai adus la viață

Un taur sălbatic puternic, semeț!

Niciun rival nu mai există

Să poată arma ridica-mpotriva lui.

Tovarășii lui pregătiți stau,

atenți la poruncile sale!

Ghilgames nu-i lasă niciun fiu tatălui său,

Zi și noapte, cu trufie să-i stea-n cale.

El este păstorul Împrejmitului-Uruk,

este păstorul lor...

Și îndrăzneț, distins, atotștiutor

și înțelept.

Ghilgames nu lasă nicio fată mamei sale,

Nicio fiică de războinic,

nici chiar pe mireasă tânărului ei mire!”

Anu le-ascultă plângerile,

iar zeii strigară către Aruru:

„Tu, Aruru, ești cea ce omenirea a creat!

Făurește acum un potrivnic lui!

Să-i fie pe potrivă inimii sale de furtună plină,

Să fie unul pe măsura celuilalt,

Așa încât Uruk, chiar pacea să-și poată el găsi!”

Când Aruru acestea auzi,

Zămisli-năuntrul ei ce Anu-i poruncea.

Aruru își spală mâinile, frământă niște lui
și în pustiu l-aruncă.

În pustiu, departe-n singurat, îl făuri pe bravul Enkidu,

Născut din Tăcere,

Înzestrat cu putere

de către Ninurta⁸.

Întregul său trup cu păr era acoperit,

Așa încât femeie el părea,

Și cu suvițele umflate

ca ale lui Așnan⁹.

Nici ce sunt oamenii nu cunoștea,

Nici cum trăiesc ei.

Veșminte el purta, ca ale lui Sumukan¹⁰.

Mânca ierburi alături de gazele

Și loc el își făcea

printre animale ce se adapă;

Și ca și animalele,

setea și-o potolea numai cu apă.

Un cunoscut vânător, din cei ce pun capcane,

Cu el în față-ajunse,

de cealaltă parte a ochiului de apă.

În prima, a doua și-a treia zi

Ajunse, cu el, față în față

⁸ Zeu al războiului.

⁹ Zeița grânelor în Mesopotamia.

¹⁰ Zeu al animalelor sălbatice, înveșmântat în piei.

La vederea lui, chipul vânătorului de groază împietri,
Iar el (Enkidu) și-ale sale animale
Acasă se întoarseră.

De frică împietrit era;
deși rămăsese ținut locului,
Inima-i bătea,
iar culoarea îi dispăruse din obraji.
Tulburat era până-n străfundurile sufletului,
Iar chipu-i arăta
ca al cuiva ce nu era de-l locului.

Vânătorul îi zise tatălui său:
„Tată, un om a coborât din munți.
Este cel mai mare din ținut,
puterea lui este asemenea
Chiar stelei căzătoare a lui Anu!
Trece munții mereu,
Se înghesuie cu animalele
Atunci când se adapă,
Mereu picioarele-și proptește
de cealaltă parte a ochiului de apă.”

Mi-a fost teamă, așa că nu m-am dus la el.
A astupat gropile pe care le-am săpat,
Capcanele le-a smus de fel,
Și animalele sălbatice de mine prinse,
le-a scăpat.
Nu mă lasă să-mi fac treaba în sălbăticie,
Sunt supărat!”